

De nieuwe liefdesroman van Jean-Philippe Toussaint

Marie heeft weer eens een idee: een jurk gemaakt van honing

Een subtiele, soms overrompelende liefdesroman in zeer verzorgd (en verzorgd vertaald) proza

Ger Leppers

Met 'De waarheid omtrent Marie', leek Jean-Philippe Toussaint een trilogie - de eerdere delen heetten 'Liefde bedrijven' en 'Vluchten' - te hebben afgerond. In zeer verzorgd proza, met subtiele observaties, beschreef hij het verloop van de relatie tussen de passieve, dromerige verteller en de wispelturige, ondoorgrondelijke, soms doortastende maar op andere momenten juist aandoenlijk onbeholpen modeontwerpster Marie.

Het klinkt misschien wat misplaatst, maar ik moest bij het lezen van die boeken regelmatig denken aan de latere James Bond-films met Roger Moore. De geheim agent, met het klimmen der jaren stijver geworden, neemt daarin nog maar weinig deel aan het vechten en schieten, en kijkt vooral met één gefronste wenkbrauw, nu en dan een oneliner plaatsend, naar de kaakslagen en ontploffingen om hem heen.

Ook Toussaints verteller neemt nauwelijks aan de gebeurtenissen deel. Hij beweegt zich in spectaculaire decors, hij frequenteert een uiterst aantrekkelijke vrouw, en ook hier is er sprake van veel actie en aanzienlijke materiële schade. Alle boeken in deze trilogie hebben elementen van de avonturenroman. 'Vluchten' bevat een bladzijdenlange, adembenemende beschrijving van een dodenrit door het zomerse Peking, en in 'De waarheid omtrent Marie' wordt in een stormachtige nacht op het vliegveld van Tokio jacht gemaakt op een ontsnapt renpaard. Dat boek eindigt met een grote, vernietigende brand rond het vakantiehuis van de vader van Marie op Elba. En Marie en de verteller bedrijven voor het eerst na lange tijd weer de liefde. De lezer mocht dan ook aannemen dat het leven van de twee hoofdpersonen, zeker na het overlijden van de voornaamste liefdesrivaal, in aangenamer vaarwater zou komen. Rustiger vaarwater, dat zou met een vrouw als Marie wat te veel gevraagd zijn.

Maar zo'n afloop lijkt niet het soort afsluiting waar Toussaint veel mee op heeft: in zijn wereld is nooit iets zeker, en mogelijk daarom heeft hij een nieuw boek aan de belevenissen van zijn helden toegevoegd.

Ook 'Naakt' begint weer overrompend, met de presentatie van Marie's nieuwe collectie in het Spiral-gebouw in Tokio. Marie laat zich in haar jacht naar perfectie niet door zoiets banaals als de werkelijkheid tegenhouden: zij wil een jurk van echte honing presenteren. De draagster moet worden gevolgd door een wolk van gedresseerde wespen. Na lange voorbereidingen lopen de repetities uiteindelijk gesmeerd, maar op de grote dag gooit een klein, veronachtzaam detail roet in het eten.

Het is een meeslepend en spectaculair verhaal, opgeschreven zoals alleen Toussaint dat kan, als illustratie van de excentriciteit, artistieke integriteit en vasthoudendheid van Marie. Maar verder staat dit hoofdstuk vrijwel los van de rest van het boek - net als de intro van een James Bond-film, zou ik bijna zeggen.

In het volgende hoofdstuk keren Marie en de verteller aan het eind van de zomer, na de bosbrand op Elba, terug naar Parijs, ieder naar hun eigen appartement. De verteller verwacht snel iets van Marie te horen, en geeft zich intussen over aan zijn herinneringen - aan zijn eigen leven in Tokio, aan zijn overleden rivaal Jean-Christophe de G., en vooral aan Marie: "Zacht fluisterde ik haar naam in de nacht, maar er kwam geen geluid uit mijn mond, alleen een lichte wasem, een aarzelende adem, die ik even zag stagneren vlak voor me, een wolkje van damp dat bleef zweven en net 'Marie' had gezegd en dat ik onder mijn ogen langzaam zag oplossen in de ijle nachtlucht."

Het is al eind oktober wanneer zij hem voor het eerst weer opbelt. Ze moet hem iets zeggen, en ze spreken af in een café. Maurizio, de beheerder van het landgoed van Marie's overleden vader op Elba, blijkt te zijn gestorven, en Marie vraagt de verteller mee te gaan naar de begrafenis. Ze nemen het vliegtuig en de boot naar het eiland, waar op dat moment juist de chocoladefabriek afbrandt. In een geur van verbrande cacao vindt de teraardebestelling plaats, die de twee overigens grotendeels missen.

Pas daarna vertelt Marie wat ze eigenlijk in het café in Parijs had willen zeggen, het grote nieuws, en voor het eerst na vele maanden bedrijven de twee weer de liefde. In deze romanserie van Jean-Philippe Toussaint is dat doorgaans de opmaat naar nieuwe avonturen. Er komt dus vast nog een vijfde deel van deze trilogie.

Hopelijk zal ook dat boek weer worden toevertrouwd aan Toussaints vaste vertaalster Marianne Kaas - een extra reden om ons er nu al op te verheugen.

Jean-Philippe Toussaint: Naakt. (Nue) Uit het Frans vertaald door Marianne Kaas.

Prometheus, Amsterdam; 157 blz. EUR 17,95

(*Trouw*, 16 augustus 2014)